

Юридичні науки

Родзінський Назарій Ігорович

студент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

**ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КРИМІНАЛЬНОГО
ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 258
КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ**

Анотація. В статті розглянуті кваліфікуючі ознаки терористичного акту та спеціальних умов звільнення для вищевказаного злочину.

Ключові слова: терористичний акт, кваліфікуючі ознаки злочину, спеціальні умови звільнення від кримінальної відповідальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Системно-структурний аналіз терористичного акту є об'єктом дослідження наукових праць багатьох правників, таких як В. В. Середя, І. Р. Серкевич, В.К. Грищук, І. Митрофанов та інших.

Постановка проблеми. Зважаючи на те, що на сьогоднішній день Україна переживає без пекову кризу, збільшилась кількість терористичних актів, що виступають дестабілізуючим фактором, аналіз вказаного злочину є актуальним питанням для вивчення.

Виклад основного матеріалу. Як і переважна більшість злочинних діянь, передбачених вітчизняним кримінальним законодавством, терористичний акт має закріплені в частинах другій та третій обтяжуючі ознаки, які суттєво впливають на правильність кваліфікації діяння та визначення відповідальності стосовно винної особи.

Першою, і однією з найпоширеніших у Кримінальному кодексі України (далі – КК України) кваліфікуючих ознак, є повторність, тобто

вчинення двох або більше злочинів, передбачених тією самою статтею або частиною статті Особливої частини цього Кодексу [2]. Терористичний акт з точки зору повторності буде вважатись таким акт, коли особа вчинила до цього суспільно-небезпечне діяння, передбачене саме статтею 258 у будь-якій її частині. При чому факт притягнення цієї особи чи стадія вчинення цього злочину (готування чи замаху) не має юридичного значення. Обов'язковою умовою визнання повторності терористичного акту є юридична наявність першого злочину, тобто особа не звільнена у встановленому законом порядку від кримінальної відповідальності, а судимість за раніше здійснений злочин не погашена і не знята [3, с. 121]. Якщо ж особа була звільнена від кримінальної відповідальності у спеціальному порядку, передбаченому частиною шостою статті 258, то її дії, вчинені раніше, не будуть враховуватися при визначенні повторності.

Другою кваліфікованою ознакою терористичного акту є вчинення злочину за попередньою змовою групою осіб. Вказана ознака задекларована у частині 2 ст. 258 КК України. На відміну від повторності, така ознака набула більшого практичного застосування, адже на практиці терористичні акти рідко реалізуються лише однією особою за відсутності у нашій країні терористичних угруповань, яким притаманна методика «терористів-смертників». Дане обтяження характеризується вчиненням злочину двома та більше особами, яким притаманні всі ознаки суб'єкта, розглянуті в попередньому розділі. Між суб'єктами злочину повинна бути домовленість до моменту вчинення злочину у вербальній, письмовій чи конклюдентній формі, іншими словами до початку виконання об'єктивної сторони повинні бути об'єднанні спільним умислом на реалізацію терористичного акту.

Останньою кваліфікуючою ознакою визначається заподіяння значної майнової шкоди чи заподіяння інших тяжких наслідків внаслідок вчинення суспільно-небезпечних дій за частиною першою статті 258. Якщо у частині

першій суспільно-небезпечні дії створюють саму небезпеку, загрозу заподіяння наслідків, то у разі їх об'єктивного настання дії терористів будуть кваліфікуватися за частиною другою.

Частина 3 ст. 258 КК України кваліфікуючою ознакою визначення загибель людини. Для кваліфікації терористичного акту відповідно до ч. 3 необхідним та достатнім є смерть принаймні однієї людини. Суб'єктивна сторона за таких обставин може виражатися як в умислі, так і в необережності. Варто зауважити, що вищевказані наслідки охоплюють собою ст. 115 та 119, і, відповідно, не потребують додаткової кваліфікації за сукупністю злочинів. Не повинна змінюватися кваліфікація і у випадку, якщо внаслідок терористичного акту настала смерть декількох осіб [4, с. 277].

Законодавець досить лаконічно закріпив питання звільнення особи від кримінальної відповідальності за вчинення терористичного акту. Окрім загальних випадків звільнення особи від кримінальної відповідальності, зазначених у Загальній частині, КК України визначив спеціальні умови звільнення від кримінальної відповідальності за фактом виконання другої форми об'єктивної сторони даного злочину, тобто погрози вчинення суспільно-небезпечних дій, у ч. 6 ст. 258 КК України. Вказана умова має імперативний характер, а тому не може ґрунтуватись виключно на позиції суду. Слід зазначити, що дані нововведення були внесені на підставі Закону від 7 жовтня 2014 року № 1689-VII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» зважаючи на загострення ситуації у східній частині України та поширеності явища терористичних актів.

Що ж до складових вимог цього спеціального звільнення, то слід провести їх детальний аналіз. Отже, особа звільняється від кримінальної

відповідальності за діяння, передбачене частиною першою цієї статті в частині погрози вчинення терористичного акту, якщо:

- особа до моменту повідомлення їй про підозру повідомила правоохоронні органи про вчинення нею терористичного акту;
- сприяла його припиненню або розкриттю, у разі якщо внаслідок цього і вжитих заходів було відвернено небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків,
- якщо в її діях немає складу іншого злочину.

Норма, зафіксована в ч. 6 ст. 258 КК України, спрямована на можливість вибору найкращого варіанта притягнення особи до кримінальної відповідальності за вчинення терористичного акту. Складові юридичного факту аналізованого звільнення від кримінальної відповідальності ототожнюють його за правовою природою із загальним юридичним фактом для звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям (ст. 45 КК України) [1].

Варто зауважити, що при застосуванні спеціальної умови звільнення особи від кримінальної відповідальності повинна виконуватись умова добровільності повідомлення про вчинення особою злочину, передбаченого ст. 258 КК України. Тобто особа мала всі підстави реально продовжити виконання об'єктивної сторони суспільно-небезпечного діяння, однак відмовилася від цього з власної волі, з прояву свого волевиявлення, що зовнішньо буде виражатися у припиненні злочину та доведення до відома про це правоохоронні органи. Якщо ж особа зупинила власні дії через обставини, які не залежали від її волі, то вказані дії у вигляді погрози або інших дій підпадають під кваліфікацію як закінчений злочин або замах на терористичний акт.

Підсумовуючи вищевикладене, спеціальний вид звільнення за погрозу вчинення терористичного акту у частині шостій введено у зв'язку

з певними змінами у політичній ситуації в Україні в 2014, однак де-факто такі нововведення за своєю суттю повторюють добровільну відмову при незакінченому злочині, що передбачено статтею 17 КК України. Відмінністю є те, що у випадку терористичного акту у формі погрози це вже є закінченим, доведеним до кінця злочином, через що норму статті 17 КК України застосувати неможливо. Що ж до кваліфікуючих ознак терористичного акту, то вони є достатньо поширеними у кримінальному законодавстві, за виключенням спричинення значної майнової шкоди чи заподіяння інших тяжких наслідків.

Література

1. Яценко С.С. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. Київ: А. С. К., 2003. 976 с.
2. Мельника М.І., Хавронюка М.І. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. Київ: Атіка, 2003. 637 с.
3. Грищука В.К. Тероризм: теоретико-прикладні аспекти: навч. посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2011. 328 с.
4. В Середа.В., Серкевич І.Р. Тероризм: кримінологічна детермінація і кримінально-правова протидія. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 188 с.